

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Ψυχοπαθολογία Ενηλίκων

Ενότητα 8: Παραφιλίες

Σιαφάκα Βασιλική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας

Ψυχοπαθολογία Ενηλίκων

Ενότητα 8: Παραφιλίες

Σιαφάκα Βασιλική
Επίκουρος Καθηγήτρια
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

Στο τέλος της ενότητας οι φοιτητές να γνωρίζουν :

- Τι είναι οι παραφυλίες και τι οι σεξουαλικές δυσλειτουργίες
- Ποιες είναι οι παραφυλίες
- Ποια είναι η αιτιολογία των παραφυλιών
- Ποια είναι η θεραπεία των παραφυλιών

Περιεχόμενα ενότητας (1 από 2)

1. Παραφυλίες και σεξουαλικές διαταραχές
 - 1.1. Παραφυλίες
 - 1.2. Σεξουαλική Παρέκκλιση – Παραφυλία
 - 1.3. Παραφυλίες – Κύρια χαρακτηριστικά
 - 1.4. Είδη παραφυλίας
 - 1.5. Επιπολασμός
 - 1.6. Φετιχισμός

Περιεχόμενα ενότητας (2 από 2)

1.7. Τρανσβεστικός Φετιχισμός ή παρενδυσία

1.8. Παιδοφιλία και Αιμομιξία

1.9. Ηδονοβλεψία

1.10. Επιδειξιμανία

1.11. Σεξουαλικός σαδισμός – μαζοχισμός

1.12. Αιτιολογία παραφυλιών

1.13. Θεραπεία παραφυλιών

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ανοιτά μαθήματα
opencourses

Παραφιλίες

Παραφιλίες και σεξουαλικές διαταραχές

- **Σεξουαλικές Δυσλειτουργίες:** χαρακτηρίζονται από διαταραχή στη σεξουαλική λειτουργία
- **Παραφιλίες (ή σεξουαλικές παρεκκλίσεις)** χαρακτηρίζονται από διαταραχή του σεξουαλικού σκοπού ή στόχου

Παραφιλίες (1 από 3)

- Αποτελούν μια ομάδα διαταραχών που ορίζονται από την ύπαρξη σεξουαλικής έλξης από ασυνήθιστα αντικείμενα ή σεξουαλικές δραστηριότητες (παρά = απόκλιση + φιλία)
- Το άτομο ελκύεται από ερεθίσματα που δεν αποτελούν αντικείμενο σεξουαλικής έλξης για τα πιο πολλά άτομα

Παραφιλίες

Κύρια χαρακτηριστικά (2 από 3)

Σεξουαλικά διεγερτικές φαντασιώσεις, σεξουαλικές παρορμήσεις ή συμπεριφορές που περιλαμβάνουν μια από τις παρακάτω κατηγορίες:

1. χρήση άψυχων αντικειμένων
2. πράξεις που προκαλούν βλάβη ή ταπείνωση του θύματος
3. επαναλαμβανόμενες σεξουαλικές δραστηριότητες που περιλαμβάνουν παιδιά ή μη συναινούντες ενήλικες για μια περίοδο τουλάχιστον 6 μηνών

Παραφιλίες (3 από 3)

- Φετιχισμός
- Τρανσβεστικός (παρενδυσιακός) φετιχισμός
- Παιδοφιλία
- Ηδονοβλεψία
- Επιδειξιμανία
- Εφαψιομανία
- Σαδισμός
- Μαζοχισμός

Παραφιλίες – επιπολασμός

- Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία
Σε δημοσκοπήσεις στο γενικό πληθυσμό, επιλέγουν να μη δημοσιοποιήσουν τις τάσεις τους
Στατιστικά στοιχεία από τις συλλήψεις:
υποτιμούν το ποσοστό, γιατί πολλά από τα εγκλήματα δεν καταγγέλλονται
- Συνήθως, είναι άνδρες, αν και στις περιπτώσεις μαζοχισμού και παιδοφιλίας το ποσοστό των γυναικών είναι σημαντικό

Φετίχ – Φετιχισμός (1 από 4)

- Ονομάζεται η τάση "θεοποίησης" ορισμένων αντικειμένων
- Σε πρωτόγονες θρησκείες αποτελούσε ένα αντικείμενο λατρείας
- Πορτογαλικό *feitico* (φειτίσο = μαγγανεία)
- Συμβολίζει την ταυτοποίηση ή ακόμα και την «ενσωμάτωση» και δημιουργείται σε κάποιο κριτικό στάδιο της ανάπτυξης

Φετιχισμός (2 από 4)

- Επανειλημμένες και έντονες σεξουαλικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις ή συμπεριφορές που αφορούν τη χρήση άψυχων αντικειμένων και οι οποίες εμφανίζονται για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών
- Η διαταραχή προκαλεί έντονη δυσφορία ή έκπτωση στη λειτουργικότητα

Φετιχισμός (3 από 4)

- Έλκονται με καταναγκαστικό τρόπο και βιώνουν την έλξη ως ακούσια και ανεξέλεγκτη
- Εμφανίζεται συνήθως στην εφηβεία
- Μπορεί να εμφανίζουν και άλλες παραφυλίες (π.χ. παιδοφιλία, σαδισμό ή μαζοχισμό)

Φετιχισμός (4 από 4)

- Πρόκειται για άτομα που προσπαθούν να ξεπεράσουν τη χαμηλή αυτοπεποίθηση και τα αισθήματα ανικανότητας μέσα από τη χρήση ενός άψυχου αντικειμένου, του φετίχ;

Τρανσβεστικός Φετιχισμός ή παρενδυσία (1 από 2)

- Επανειλημμένη και έντονη σεξουαλική διέγερση του ατόμου, όταν ντύνεται με ρούχα του αντίθετου φύλου (κρυφά)
- Η παρενδυσία δεν πρέπει να συγχέεται με την ένδυση με ρούχα του αντίθετου φύλου που σχετίζεται με τη διαταραχή ταυτότητας φύλου

Τρανσβεστικός Φετιχισμός ή παρενδυσία (2 από 2)

- Η διαταραχή προκαλεί έντονη δυσφορία ή έκπτωση στη λειτουργικότητα
- Συννοσηρότητα υπάρχει, συνήθως, με το μαζοχισμό

Παιδοφιλία και Αιμομιξία (1 από 3)

- Επανειλημμένες και έντονες σεξουαλικά διεγερτικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις ή συμπεριφορές που αφορούν τη σεξουαλική επαφή με κάποιο παιδί προεφηβικής ηλικίας, οι οποίες εμφανίζονται για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών
- Το άτομο έχει πραγματοποιήσει αυτές τις παρορμήσεις ή βιώνει έντονη δυσφορία ή διαπροσωπικά προβλήματα λόγω αυτών των παρορμήσεων ή των φαντασιώσεων
- Το άτομο πρέπει να είναι τουλάχιστον 16 ετών και τουλάχιστον 5 χρόνια μεγαλύτερο από το θύμα

Παιδοφιλία και Αιμομιξία (2 από 3)

- Τα άτομα με παιδοφιλία κακοποιούν γνωστά τους παιδιά (οικογένεια – γειτονιά)
- Δυστυχώς, εμπλέκονται προπονητές, δάσκαλοι, αρχηγοί κατασκηνώσεων, προσκόπων, ακόμα και κληρικοί
- Σχέσεις με παιδιά : ελέγχονται εύκολα και δεν φαντάζουν απειλητικά

Παιδοφιλία και Αιμομιξία (3 από 3)

- Τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούν όλο και πιο συχνά το διαδίκτυο για προμήθεια πορνογραφικού υλικού και για να έρθουν σε επαφή με πιθανά θύματα
- Στις περισσότερες περιπτώσεις παιδοφιλίας δεν εμπλέκονται άλλες μορφές βίας πέρα από τη σεξουαλική πράξη

Αιμομιξία (1 από 4)

- Επιμέρους τύπος της παιδοφιλίας
- Αναφέρεται σε σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ στενών συγγενών, στις οποίες απαγορεύεται ο γάμος
- Τις περισσότερες φορές συμβαίνει μεταξύ αδελφού – αδελφής
- Η επόμενη συνηθέστερη μορφή, που είναι και πιο παθολογική, είναι αυτή μεταξύ πατέρα και κόρης

(Kring A.M., Davison G.C., Neale J.M., Johnson S.L., 2010)

Αιμομιξία (2 από 4)

- Το ταμπού της αιμομιξίας:
 - α. Υπάρχει σχεδόν σε όλες τις κοινωνίες
Εξαίρεση: οι Αιγύπτιοι Φαραώ, στους οποίους επιτρεπόταν να παντρευτούν τις αδελφές τους, για να μη μολυνθεί το βασιλικό αίμα με αίμα ξένων
 - β. Έχει προσαρμοστική αξία για την εξέλιξη του ανθρώπινου είδους, λόγω των συγγενών ανωμαλιών των απογόνων

Αιμομιξία (3 από 4)

- Ποια είναι τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων;
Συνήθως, είναι ετεροφυλόφιλοι άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας και, ή είναι ή έχουν υπάρξει παντρεμένοι
- Έως και το 50% των περιπτώσεων διαπράττονται από αγόρια εφηβικής ηλικίας, ενώ οι μισοί από τους ενήλικες δράστες ξεκίνησαν τη συμπεριφορά αυτή στην αρχή της εφηβείας

Αιμομιξία (4 από 4)

- Οι άνδρες με παιδοφιλία παρουσιάζουν αυξημένο επίπεδο ψυχοπάθειας και παρορμητικότητας σε σύγκριση με το γενικό πληθυσμό
- Πληρούν τα κριτήρια της διαταραχής διαγωγής (εφηβεία) και κατάχρησης ουσιών, ενώ η σεξουαλική κακοποίηση είναι πιο πιθανό να συμβεί σε κατάσταση τοξίκωσης

(Kring A.M., Davison G.C., Neale J.M., Johnson S.L., 2010)

Ηδονοβλεψία

- Αναφέρεται στην έντονη και επαναλαμβανόμενη επιθυμία του ατόμου να αποκτήσει σεξουαλική ικανοποίηση, παρακολουθώντας άλλα άτομα σε στιγμές που είναι γυμνά ή έχουν σεξουαλική επαφή
- Τα άτομα με ηδονοβλεψία σπάνια έρχονται σε επαφή με τα άτομα που παρατηρούν
- Το άτομο έχει πραγματοποιήσει αυτές τις παρορμήσεις ή βιώνει έντονη δυσφορία ή διαπροσωπικά προβλήματα λόγω αυτών των φαντασιώσεων και παρορμήσεων

Επιδειξιμανία (1 από 2)

- Επανειλημμένες και έντονες σεξουαλικά διεγερτικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις ή συμπεριφορές που αφορούν στην έκθεση των γεννητικών οργάνων του ατόμου σε κάποιο ανυποψίαστο άγνωστο πρόσωπο, οι οποίες εμφανίζονται για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών
- Συνήθως, εμφανίζεται για πρώτη φορά στην εφηβεία

Επιδειξιμανία (2 από 2)

- Το άτομο έχει πραγματοποιήσει αυτές τις παρορμήσεις ή βιώνει έντονη δυσφορία ή διαπροσωπικά προβλήματα λόγω αυτών των φαντασιώσεων και παρορμήσεων
- Συχνά, η παρόρμηση έχει καταναγκαστικό χαρακτήρα, η έκθεση μπορεί να επαναλαμβάνεται συχνά, ακόμη και στο ίδιο μέρος και την ίδια ώρα της ημέρας

Εφαψιομανία

- Επανειλημμένες και έντονες σεξουαλικά διεγερτικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις ή συμπεριφορές που αφορούν το άγγιγμα ή το τρίψιμο πάνω σε κάποιο άτομο που δε συναινεί, οι οποίες εμφανίζονται για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών
- Συμβαίνει σε μέρη που προσφέρονται για εύκολη διαφυγή, όπως ένα λεωφορείο ή πεζοδρόμιο γεμάτο με κόσμο
- Εμφανίζεται στην εφηβεία

Σεξουαλικός σαδισμός – μαζοχισμός (1 από 3)

- **Σαδισμός:**
Επανειλημμένες και έντονες σεξουαλικά διεγερτικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις ή συμπεριφορές που αφορούν πράξεις (και όχι την αντίστοιχη φαντασίωση) στις οποίες η ταπείνωση ή ο σωματικός πόνος του άλλου προκαλούν σεξουαλική διέγερση, οι οποίες εμφανίζονται για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών

(Kring A.M., Davison G.C., Neale J.M., Johnson S.L., 2010)

Σεξουαλικός σαδισμός – μαζοχισμός (2 από 3)

- **Μαζοχισμός:**
Επανειλημμένες και έντονες σεξουαλικά διεγερτικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις ή συμπεριφορές που αφορούν πράξεις (και όχι την αντίστοιχη φαντασίωση) στις οποίες το άτομο ταπεινώνεται ή δέρνεται, οι οποίες εμφανίζονται για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών
- Η διαταραχή προκαλεί έντονη δυσφορία ή έκπτωση στη λειτουργικότητα

(Kring A.M., Davison G.C., Neale J.M., Johnson S.L., 2010)

Σεξουαλικός σαδισμός – μαζοχισμός (3 από 3)

- Ένα μικρό ποσοστό ατόμων με σεξουαλικό σαδισμό ακρωτηριάζει ή σκοτώνει το θύμα
- Δημοσκοπήσεις: το 20-30% των μελών σε σαδομαζοχιστικές λέσχες είναι γυναίκες
- Η κατάχρηση αλκοόλ στα άτομα αυτή είναι συχνή
- Ενδείξεις : το εισόδημα και το εκπαιδευτικό τους επίπεδο είναι υψηλότερο του μέσου όρου

Παραφιλίες - Αιτιολογία (1 από 2)

Χρόνιες διαταραχές, με επαναληπτικότητα, ακούσιες, των οποίων η αιτιολογία δεν είναι κατανοητή πλήρως

- ✓ Δυσλειτουργία στον κροταφικό λοβό
- ✓ Ορμόνες: αυξημένα ανδρογόνα (δε συμφωνούν όλες οι μελέτες)
- ✓ Χρωμοσωμικές ανωμαλίες
- ✓ Άγχος ευνουχισμού (ψυχοδυναμική προσέγγιση)

Παραφυλίες - Αιτιολογία (2 από 2)

Συμπεριφορική προσέγγιση:

οι σεξουαλικές παρεκκλίσεις μαθαίνονται

- Βίωση πρώιμης σεξουαλικής κακοποίησης ⇒ ανεπαρκείς κοινωνικές δεξιότητες
- Μπορεί να συσχετίζονται με Ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή
- Αποτελούν γνωστικές διαστρεβλώσεις (θεωρούνται ως υποκατάστατο ενός πιο αποδεκτού τρόπου λειτουργίας)

Θεραπεία (1 από 3)

- Πριν 2 γενιές: ευνουχισμός (για περιορισμό των ανδρογόνων)
Σε δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων:
θεραπεία με ορμόνες που μειώνουν τα ανδρογόνα, αντικαταθλιπτικά (SSRIs), που μειώνουν τη σεξουαλική διέγερση, την ικανότητα οργασμού και εκσπερμάτισης

Θεραπεία (2 από 3)

- Ορισμένα θεραπευτικά προγράμματα έχουν επιλέξει φυλακισμένους (δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων)
- Δεν έχουν κίνητρο να αλλάξουν την παράνομη και επιβλαβή συμπεριφορά τους
- Ορισμένοι κατηγορούν το θύμα, ακόμη κι αν είναι παιδί, ως ιδιαίτερα προκλητικό

Θεραπεία (3 από 3)

Μπορεί:

- ✓ να αρνούνται το πρόβλημα
- ✓ να ελαχιστοποιούν τη σοβαρότητά του
- ✓ να θεωρούν ότι τα θύματά τους δε θα είναι αξιόπιστοι μάρτυρες σε πιθανή δίκη
- ✓ να θεωρούν ότι μπορούν να ελέγξουν τη συμπεριφορά τους χωρίς τη βοήθεια ειδικού

(Kring A.M., Davison G.C., Neale J.M., Johnson S.L., 2010)

Βιβλιογραφία (1 από 2)

- Γιωτάκος, Ο. (2004). *Σεξουαλική επιθετικότητα και παραφιλίες. Αιτιολογία, εκτίμηση, αντιμετώπιση*. Αθήνα: Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις.
- Ευθυμίου, Κ., Μαυροειδή, Α., Παυλάτου, Ε. και Καλαντζή-Αζίζι, Α. (2006). *Πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας. Ένας οδηγός για τις ψυχικές διαταραχές και την αντιμετώπισή τους*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μάνου, Ν. (1998). *Βασικά Στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Παπακώστας, Γ. (1994). *Γνωσιακή Ψυχοθεραπεία: Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Ινστιτούτο Έρευνας της Συμπεριφοράς.
- Σίμος, Γ. (2010). *Γνωστική Συμπεριφοριστική Θεραπεία: Ένας οδηγός για την κλινική πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Συλλογικό έργο (2006). *Ανθολόγιο ελληνικών ψυχιατρικών κειμένων*. Αθήνα: Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις
- Συλλογικό έργο (2008). Ο ψυχισμός δεν είναι ούτε ανεγκέφαλος ούτε άψυχος. *Περιοδικό Διαβάζω*, τχ. 488

Βιβλιογραφία (2 από 2)

Getzfeld, A.(2009).*Βασικά στοιχεία ψυχοπαθολογίας*. Πάτρα : Gotsis.

Kaplan H.I.& Sadock B.J. (1991). *Synopsis of Psychiatry: Behavioral Sciences, clinical psychiatry*. Baltimore, MD: Williams & Williams

Kaplan, H.I.S. and B.J. Sadock (2000). *Ψυχιατρική*, τόμος Β'. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσας.

Kring, A., Davison, G., Neale, J., & Johnson, S.(2010). *Ψυχοπαθολογία*. Αθήνα : Gutenberg

Χρήσιμες ιστοσελίδες

<http://www.psychiatry-pulse.gr/yliko/arieti.pdf>

<http://www.helpguide.org/articles>

<https://www.youtube.com/watch?v=0bkZh7Xd090>

<http://www.encephalos.gr/full/45-4-06g.htm>

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24049640>

<http://emedicine.medscape.com/article/291419-overview>

<http://www.forensicpsychiatry.ca/paraphilia/overview.htm>

<http://www.dsm5.org/Documents/Paraphilic%20Disorders%20Fact%20Sheet.pdf>

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου. <Σιαφάκα Βασιλική>. <Ψυχοπαθολογία Ενηλίκων>.

Έκδοση: 1.0 <Ιωάννινα>, 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO102>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Τσάνταλη Ελένη>
<Ιωάννινα>, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης